

/ Domènec Umbert

Lluís Llach féu el ple

Dissabte passat, Lluís Llach omplia el camp del Futbol Club Barcelona en un recital històric per molts motius. EL TEMPS ha volgut oferir-ne als seus lectors el relat i les imatges, junt amb una llarga entrevista, feta uns pocs dies abans, amb el cantant.

Vicent PARTAL

Per fi s'apagaren les llums del camp i aparegué —allà al fons del gol sud, només un petit punt blanc— Lluís Llach, darre el sintetitzador. *Venim del nord, venim del sud...* amb l'inici de la cançó n'hi hagué prou per a produir el miracle de la nit: cent mil menudes espelmes que

es van encendre, cremant l'estadi i la nit barcelonina. A l'escenari, Lluís Llach, de Verges. A les graderies, el seu públic, d'arreu dels Països Catalans.

Van ser més de tres hores llargues, durant les quals el protagonisme de la nit aniria i tornaria de l'escenari a les graderies i de les graderies a l'escenari.

Dues pantalles gegants de vídeo —a banda i banda de l'escenari— amplificaven la imatge de Lluís i, de vegades, les dels seus acompanyants, més de vint músics, que aconseguiren embolcallar-lo i oferir tots plegats sorprenents versions d'alguns dels seus temes més coneguts.

Lluís Llach enraonà amb el públic, aplaudí,

s'emocionà, i fins i tot, contribuí a la cridada amb què l'estadi acollí l'al·lusió a Manuel Fraga. Parlà de l'OTAN, abraçà tots els Països Catalans, recomanà les utopies i sobretot cantà; que és, en definitiva, allò que ell, i nosaltres, hi havíem anat a fer.

Entre els espectadors, nombroses senyeres i ban-

deres independentistes; pancartes contra la tortura i d'amor-amistat de veïns («Lluís, els de Verges som aquí»). Un públic engrescat i fortament reivindicatiu, que aplaudí, complaent, durant una estona llarguíssima «Abril 74», corejà «No és això» i exigí, intransigent, «L'estaca», una cançó que Llach no vol seua només. El recital hagué de cloure's amb un insòlit i significatiu «Cant dels Segadors», insinuat des de l'escenari pel mateix cantant i entonat, públic i músics dempeus, per tot l'estadi. Abans, el recital s'havia allargat ja quasi una hora, per la insistència dels espectadors, que no volien deixar marxar el cantant.

Però no només hi hagué —justa i rotunda— reivindicació. La nit gran va ser, també, de dolcesa, sensibilitat i emoció personal. S'endevinava, a través de la distància, la tendresa en els ulls de Lluís, entonant «Amor particular», i va ser el silenci, entre respectuos i solemne, qui envaí l'estadi, mentre els músics vorejaven l'illa d'Ítaca.

Hi hagué l'error —i precisament aquesta nit, després de tants i tants anys!— de Laura Almerich, aclamada pel públic i abraçada pel cantant mentre deixava caure alguna llàgrima a l'hora d'interpretar la cançó que duu el seu nom. I el somriure extasiat de Maria del Mar Bonet i Marina Rossell, les quals interpretaren al final —i fou una de les millors sorpreses de la nit— el «Cant de l'enyor», junt amb el cantant de Verges.

Això va ser la nit del dia sis de juliol de mil nou-cents vuitanta-cinc. Algun dia caldrà dir: «jo també hi era. Fou la gran nit de Lluís Llach».

Lluís, M. del Mar i Marina, un «Cant de l'enyor» inoblidable

/ Domènec Umbert

Lluís Llach, Company per al Viatge

L'any 85 és l'any Llach. Un nou i dens disc, Maremar, amb ressonàncies valencianes. Una nova edició dels seus «Poemes i cançons» (Tres i Quatre, 40.000 exemplars). Actuacions d'un èxit esclatant a París, Madrid, el País Valencià. Fins i tot ha fet un programa a TVE, després de tants anys de veto. I, ara, l'apoteòsic Camp Nou.

No tots els passatges agonitzants de Barcelona es troben a la banda de mar, com volia Avel·lí Artís, l'any 38. Aquest passatge crepuscular i minvat, on ha parat casa Lluís Llach, s'insinua a tocar de la plaça de Sant Jaume, melic polític de la ciutat, que no marítim. L'únic indicatiu nàutic que ofereix aquest carreró diminut és la presència del nostre cantant, un mardependent exasperat, com tothom sap. Potser en llueix un altre: la llum, en efecte, és d'aquàrium.

M'obri la porta Lluís, i encaixem mirant tots dos el terra, fosc. La sala, on tot seguit fem cap, en són

dues. Vull dir que s'hi nota que han tombat un envà per tal d'unir les dues cambres. L'ampla antesala on seiem —ell, en un butacó de vímet, jo, perdudet, en un sofà amb coixins— és emmoquetada d'un negre castigat, ratllant el gris. De les parets pengen, solitàries, guitarres de tota mena i manera, i un parell de palmes eixutes i rebecades. Tot i ser a la sala més petita, l'escuat piano sembla posseir un estrany poder d'imantació sobre l'altre parament que hi conviu: tot resta ordenat al seu voltant. Damunt el lloç lluent es drecen dos pilots de llibres amb lectura senyalitzada i una mini òliba de porcellana. Enfront, mig tapat per un teló de ve-

llut, reposa un llit tempestejat.

Si dic que Llach va vestit com apareix en la portada de *Maremar*, tots ens entendrem millor. Ací, però, va calçat. Amb gregàries sabatilles de gimnàstica, naturalment. Els mitjons són de llana grossa. Els pantalons, color ala de mosca, i el jersei, de coll alt —se'l va canviar durant la xarrada: tenia fred— de tricòt anglès. El fulard, d'un blau esvaït. Jo, ullant-lo en aquest matí del juny barceloní, lluny de la mar, encara sue més.

Llach és, sobretot, una veu i unes mans. Una veu que registra emfàticament tot el devessall d'estats d'ànims del propietari: reticent, trencada, càlida,